

เพียรชอบ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมะ ธรรมะเป็นที่ฟังที่อาศัยนะ คุณ ฤดูกาลมันฟังอาศัยไม่ได้ ฤดูกาล เราอยู่ เห็นไหม หน้าหนาวเป็นฤดูกาลที่หนาวดี หน้าฝนเป็นอันดับร้อน หน้าร้อน นี้ อากาศมันร้อน มันบีบคั้น

ความเร่าร้อน ความเร่าร้อนเป็นสิ่งไม่ดีเลย แต่ความร้อน เห็นไหม คุณ แสง แสงนี้เป็นสิ่ง สักเคราะห์อาหารให้ใบพืชมันได้สักเคราะห์อาหาร แสงมันก็มีประโยชน์ไง มีประโยชน์กับความ เป็นไปของโลก แต่ถ้าเป็นธรรมละ เวลาหนาว คุณ ขี้วโลกเหนือ ขี้วโลกใต้มันเป็นน้ำแข็งเลย นี่สิ่ง ที่หนาว ความหนาวเย็น ความหนาวเย็นถ้ามันเกินกว่าเหตุมันก็ไม่มีสิ่งใดที่เป็นประโยชน์หรอก มันต้องมัจฉิมาปฏิบัติทา ความสมดุล ความพอดีของมัน

ถ้าความพอดีของมันนะ คุณ ชีวิตมนุษย์เราประสบความสำเร็จ ยิงวัยรุ่น เด็กๆ นี่ชีวิตของ เขาเหมือนดอกไม้แรกแย้ม มันมีความสดชื่นมีความสดใสไปหมด แต่เวลาคนแก่คนแก่นี้ไม้ไผ่ กัด ฟังๆ ดอกไม้ที่มันโรยรา มันหลุดจากขั้วมันไป ชีวิตของเรา ถ้าความสมดุลของเรา ถ้าเป็นวัยรุ่น ถ้า ร่างกายเราแข็งแรง สิ่งนั้นมันก็เป็นความสุข ความสุขคือความพอใจ ความสุขคือความ สะดวกสบาย แต่เวลาแก่เฒ่าชราขึ้นมา ใบไม้หลุดจากขั้ว จะโดนสิ่งใดก็ได้ ลมแรงก็ได้ ลม แรงมันจะหลุดจากขั้วทันที ฉะนั้น สิ่งนั้นมันเป็นความเป็นไปของโลก

แต่ความเป็นไปของธรรมละ ความเป็นไปของธรรม เห็นไหม คนจะมีอำนาจาสนาบาารมี คนที่จะมาเป็นนักพรตนักบวชอย่างเรา นักพรตนักบวชอย่างเรา ทำไมเราไม่ใช่ชีวิตอิสระแบบ โลกเขา โลกเขาชีวิตอิสระ จะทำอะไรก็ได้ ทำตามความพอใจของตัวเอง จะทำอย่างไรก็ได้ “ทำ อย่างไม่รู้ไม่ได้” นี่เป็นเรื่องความคิดของโลก ของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ไม่ใช่ของธรรม

ถ้าของธรรม เห็นไหม คุณ แม้แต่อยู่ทางโลกเขาต้องมีศีลมีธรรม เขาต้องมีประเพณี วัฒนธรรมเป็นเครื่องหมายของคนดี คนดีจะมีประเพณีวัฒนธรรม รู้ถูกรู้ผิดเป็นเครื่องหมายของ

คนดี ถ้าคนดีเขาจะมีกติกาของเขา เราเป็นคนที่มีอำนาจวาสนา เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราถึงมาเป็นนักพรตนักบวชกัน นักพรตนักบวชกันเขาบวชอะไรล่ะ? เขาบวชเพื่อชำระล้างกิเลสไป เขาไม่ใช่บวชกล้วย บวชเผือก บวชมัน เขาบวชไว้เป็นอาหาร ความบวชของเรา บวชแล้วต้องให้มันมีคุณค่า ถ้าบวชแล้วมีคุณค่าเห็นไหม เราจะมีสติ มีปัญญา

สติปัญญาของโลกเขาก็มีกันนะ โลกเขา คุณติ เขาประสบความสำเร็จทางโลก เขาเป็นเศรษฐีโลก เขาเป็นศาสตราจารย์มีผลงานทางโลก นี่เขามีไว้ สิ่งนั้นเขาทำประโยชน์กับโลก เพราะมันเป็นเรื่องความสะดวกสบาย ความคล่องตัวทางโลกทางวิชาการที่เขาทำเป็นประโยชน์กับการบริหารจัดการของเขา นั่นมันเป็นประโยชน์ทางโลกไป

แต่ถ้าเป็นปัญญาของศาสนาละ ปัญญาของธรรมละ ปัญญาของธรรมนะ มันมีสติปัญญาเอาความรู้สึกนึกคิดไว้ เอาความรู้สึกของเรา เอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา ถ้าเอาใจไว้ในอำนาจของเรา การกระทำมันต้องมีสติเหนือเขา เพราะสติของธรรม เวลาสติของธรรมนะ มีสติ มีมหาสติ มีสติอัตโนมัติ สติมันจะละเอียดลออขึ้นไป แต่ทางโลกเขาเป็นวิทยาศาสตร์สูตรสำเร็จ ถ้าสติก็คือสติของเขา สมาริสันสมาธิยามันก็เป็นเรื่องของโลกๆ...โลกๆ คือเขาดูแลของเขา เขามีสติปัญญาของเขาเพื่อประโยชน์กับเขา แต่ถ้าเป็นปัญญาของธรรม มันละเอียดลึกซึ้ง ลึกซึ้งเพราะอะไร

มันเป็นมิตินะ นี่โศคาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค นี่ความรู้สึกนึกคิดมันลุ่มลึกเข้าไปในหัวใจ ลุ่มลึกเข้าไปสู่จิตจิต ลุ่มลึกเข้าไปสู่ภวาระ ลุ่มลึกสู่ภพภพชาติที่เราจะรู้จะถอนกัน

โลกเขาอยู่กันนะ นี่เวลาเขาเปลี่ยนสัญชาติต่างๆ นั่นมันเป็นเรื่องสมมุติ เป็นเรื่องกติกาก็เขาสร้างขึ้น แต่วัฏสงสารมันเป็นความจริง มันเป็นความจริงนี้เราเวียนตายเวียนเกิด เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วเรายังเห็นภัยในวัฏสงสาร เราออกมาบวชเป็นพระเป็นเจ้า เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เป็นผู้ที่เห็นภัยในวัฏสงสาร เราต้องมีความรู้ความเห็น มีปัญญาเหนือโลก ถ้ามันไม่เหนือโลก เราจะชนะโลกไม่ได้หรอก

ถ้าเราไม่เหนือโลก เห็นไหม คุณติ คุณติที่โลกเขาอยู่กัน แม้แต่เป็นนักพรตนักบวชเขาก็อยู่กันแบบโลกๆ อยู่กันแบบโลกคือคุยทางวิชาการ คุยกันเป็นโลกๆ ที่เข้าใจกันแบบโลกๆ ใจ แต่ไม่เข้าใจเรื่องธรรม ถ้าเข้าใจเรื่องธรรมนะ จิตสงบทำอย่างไร จิตสงบ นี่สงบระงับทำอย่างไร ถ้าจิต

สงบระงับ มันมีความสุขความสงบระงับเข้ามาได้อย่างไร ถ้าจิตสงบแล้วมันเกิดปัญญา ภาวนามยปัญญาที่ชำระล้างกิเลส ที่ปัญญาของธรรมๆ เกิดจะเป็นธรรมๆ ขึ้นมามันต้องมีปัญญา ญาณ นี่ปัญญาญาณเข้าไปชำระล้างกิเลส ทำความสะอาดของใจขึ้นมา มันเป็นอย่างนี้ ปัญญา อย่างนี้เป็นปัญญาของธรรมๆ โลกเขาไม่รู้ไม่ได้หรอก เราไม่ได้อยู่แบบโลกใจ

เราเกิดมากับโลกนะ เราเกิดมาที่เราบวชพระ เห็นใหม่ อุปัชฌาย์ยก ญัตติจิตตุดุทธกรรมยกเข้ามาเป็นพระสงฆ์ นี่ก็เป็นเรื่องโลก เป็นธรรมวินัยเรื่องโลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวาง ธรรมวินัยนี้ไว้ เวลาในสมัยพุทธกาลเขาเกิดทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะมีสิ่งใดก็ไป กราบทูลถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะ ปรินิพพานไป บอกพระอานนท์ไว้ว่า “อานนท์ ธรรมและวินัยนี้เป็นศาสดาของเธอ”

นี่ธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้มันก็เป็นเรื่องสมมุติ สมมุติ บัญญัติ นี่คำว่า “เรื่องสมมุติ” ธรรมวินัยเป็นสมมุติเลยหรือ สมมุติบัญญัติก็คือกติกางาน กติกาเป็น โลก นี่เป็นสมมุติ แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา สมมุติ เห็นใหม่ เวลาเรายกเข้ามา ยกจากหมู่ เวลา เวียนเกิดเวียนตายนี่จริงตามสมมุติ เกิดภพชาติหนึ่งเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ เจริญงานนี้ภพชาติหนึ่ง จริงตามสมมุติ สมมุติที่มันมี มันมีเวรมีกรรมอยู่มันก็ให้ผลไปตามนั้น แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นความจริงในใจขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า วางธรรมวินัยเป็นสมมุติบัญญัติ บัญญัติขึ้นมาให้เราศึกษาเป็นธรรมวินัย

นี่บอกพระอานนท์ไว้ “อานนท์ เวลาเราดับขันธนิพพานไปแล้ว ธรรมและวินัยเป็นศาสดา ของเธอ”

แล้วเราเห็นภัยในวัฏสงสาร เรามาบวชกัน ญัตติจิตตุดุทธกรรมเข้ามาเป็นสงฆ์ บวชเป็นพระ บวชเป็นพระขึ้นมาบวชธรรมสมมุติ เป็นสงฆ์ตามสมมุติ เป็นจริงตามสมมุติ เป็นจริงๆ นี่เป็น พระจริงๆ ตามสมมุติ ทีนี้เราบวชมาแล้วเราจะศึกษาของเรา เราจะปฏิบัติของเรา เราต้องมี สติปัญญาของเรา

ถ้ามีสติปัญญาของเรา สติปัญญาทางธรรม เห็นใหม่ คุณิ เวลาโลกเขามีการทำทางวิชาการ กัน เขาต้องทำทางวิชาการเพื่อให้กรรมการเขาตรวจสอบแล้วให้ผ่านแล้วถึงเป็นศาสตราจารย์ ต่างๆ เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ เป็นศาสตราจารย์ เป็นรองศาสตราจารย์ นี่เพราะเขาต้องทำวิชาการ ของเขา

แต่เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา นี่เป็นความจริงในใจของเราที่มันรู้จริงขึ้นมา ความรู้จริงขึ้นมา นี่จริงตามธรรม จริงตามธรรม ถ้าสติ มหาสติ สติอัตโนมัติเป็นอย่างไร ปัญญา ภาวนามยปัญญา นี่ปัญญาอย่างหยาบ ปัญญาอย่างกลาง ปัญญาอย่างละเอียด ปัญญาอย่างละเอียดสุดที่มันเป็นปัญญา ขึ้นมามันทำอะไร ถ้ามันธรรมความจริง ถ้าเราทำความชอบธรรมมันถึงเข้าสู่หลักความเป็นจริง

ถ้ามันไม่ชอบธรรมละ นี่เรามีความเพียร เรามีความวิริยะ เรามีความอุตสาหะ แต่มันไม่ชอบธรรม คุณติ เวลาคนเขาเรือแตกกลางทะเล เขาพยายามจะว่ายน้ำเข้าสู่ฝั่ง ถ้าเขาตรงสู่ฝั่ง เขาจะเข้าสู่ฝั่งได้ แต่ถ้าเขาไม่ตรงสู่ฝั่ง เขาจะว่ายวนเวียนอยู่กลางทะเลนั่นแหละ หาฝั่งไม่เจอหรอก นี่ถ้ามันไม่ชอบธรรม ถ้าไม่ชอบธรรม ความเพียรไม่ชอบ ความวิริยอุตสาหะไม่ชอบ

ถ้ามันชอบธรรมของเรา นี่เรามีสติปัญญา เราทำความชอบธรรมของเรา เรามีสติเรายังต้องทำความชอบธรรม ทำความถูกต้อง ถ้าความถูกต้อง เรากำหนดอย่างไร เราดูแลหัวใจของเราอย่างไร หัวใจที่มันพาดพิงพาดตาย ที่มันทุกข์มันยากอยู่นี่ ที่เราเห็นภัยในวัฏสงสาร มันจะไปแก้ไขกันที่ไหน ทุกอย่างมันซบคร่ำคร่าไปทั้งนั้นแหละ เรื่องโลกมันเป็นสมมุติบัญญัติ เรื่องโลกมันเป็นอนิจจัง มันแปรสภาพของมันอยู่ตลอดเวลา ทั้งๆ ที่มันเป็นอนิจนัตถะ โลกนี้เป็นอนิจนัตถะ มันอยู่ของมันอย่างนี้ มันแปรสภาพของมันไป โลกนี้เป็นอนิจนัตถะ เห็นไหม แล้วมันเป็นอนิจนัตถะด้วย นี่มันเป็นอนิจนัตถะ

คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่าเป็นอนัตตาๆ มันแปรสภาพของมันอยู่ตลอดเวลา แล้วถ้ามันแปรสภาพของมันไป เราเอาสิ่งใดเป็นที่มั่นใจของเรา เราจะเอาสิ่งใดเป็นที่พึ่งอาศัย มันแปรสภาพของมันอยู่อย่างนั้น แล้วเวลาเวียนเกิดเวียนตายในวัฏสงสาร เราก็เวียนตายเวียนเกิดในวัฏสงสาร เวียนตายเวียนเกิดไปด้วยอำนาจของเวรของกรรม ถ้าอำนาจของเวรของกรรม นี่มันเรื่องโลกๆ มันหมุนไปอย่างนี้ มันหมุนของมันไป

แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา เราจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้าเรายังมีสติปัญญาแบบทางโลกเขา แบบทางวิชาการของเขา แบบตรรกะอย่างที่คั่นคว่ำของเขาอยู่อย่างนี้ มันก็เป็นการเวียนไปทางโลก มันก็ไม่ชอบธรรม ความไม่ชอบธรรม ถ้ามันเป็นความชอบละ เพียรให้ชอบ ถ้าเพียรไม่ชอบมันจะออกสู่กลางทะเล ออกสู่มหาสมุทร มันจะไม่เข้าสู่ฝั่ง

นี่ถ้าเพียรไม่ชอบ เห็นไหม คุณติ เรามีความวิริยะ ความอุตสาหะ เราบวชเป็นพระขึ้นมาเราก็คือว่าเรามีความมั่นคง มีปัญญา มีความเพียร มีความวิริยอุตสาหะ แล้วทำสิ่งใดกัน พอทำแล้วทำไม

มันไม่เกิดผลขึ้นมา มันไม่เกิดผลมันก็ไม่ชอบธรรมไง ถ้ามันชอบธรรมนะ ให้ชอบธรรม ถ้ามันชอบธรรมแล้วมันจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าประโยชน์กับเรา คุณ มันเป็นมัจฉาปฏิญญา สัมมาปฏิญญา ถ้ามัจฉาปฏิญญินะ มีความเพียร มีความวิริยะ มีความอุตสาหะ

ดูเทวทัต เห็นไหม เทวทัตเขาก็มีความปรารถนาเป็นศาสดา ปรารถนา เวลาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าจะปกครองสงฆ์ๆ นี่แล้วเขามีความเพียร ทำภavanaของเขา เขาได้ฌานโลกีย์ เขาเหาะเหินเดินฟ้าได้เหมือนกัน นี่มันเรื่องโลกใจ ฌานโลกีย์มันเรื่องโลก ฌานโลกีย์ แต่ถ้ามันเป็นธรรมละ มันเป็นธรรมมันจะสงบระงับเข้ามาสู่สติจิต มันจะสงบระงับเข้ามาสู่ใจของตัวเอง เวลาร้อนมันก็ร้อนจากเราก่อน ถ้าเรามีความรู้สึกลึกซึ้งคิด คุณ เทวทัตไปของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปกครองสงฆ์มันคิดอะไรขึ้นมาละ? นี่หวังผลขึ้นมาถึงไปขอพร ขอพรเพราะคิดว่าของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้อยู่แล้ว เวลาไม่ให้ นี่ไปขอ ไปขอสิ่งที่เป็นไปได้ไง

นี่ดูความคิดสิ ความคิดมันไม่ชอบธรรม ความคิดมันคิดอย่างนั้นแล้วมันถึงไปทำอย่างนั้น พอทำอย่างนั้นไปแล้ว พอของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อนุญาต ประกาศกับสงฆ์เลย “คุณ เราขอสิ่งที่ดีงามทั้งนั้นแหละ ทำไมของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านไม่อนุญาต” นี่ประกาศท่ามกลางสงฆ์ สงฆ์ที่ไม่มีวิภูติภาวะก็เชื่อเทวทัต ไปกับเทวทัต เห็นไหม หลงตามเทวทัตไป จนของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสงสาร บอกพระสารีบุตรให้พระสารีบุตรไปเทศน์โปรดเอาพวกที่บวชใหม่ พวกที่ไม่รู้ พวกที่เชื่อเทวทัต ไปตามเทวทัต

นี่เวลาเทวทัตพาหมู่สงฆ์ไปแล้ว เทศน์ว่าการ จะวางตนเป็นของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความไม่ชอบธรรม เห็นไหม ด้วยความรู้สึกลึกซึ้ง คนจะทำสิ่งใดต้องทำตามความคิดของตัวเองไป แล้วตัวเองนี่ก็เลศค้นหาความทะยานอยากมันครอบงำอยู่ มันก็แสดงตนไปอย่างนั้นแหละ เวลาเทวทัตแสดงธรรมๆ เสร็จแล้วจะวางตัวเหมือนของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศน์ว่าการแล้วบอกพระสารีบุตร “สารีบุตร เธอจงเทศน์ว่าการต่อไป เราจะพักผ่อน” นอนลงไ้

พระสารีบุตร เวลาเทวทัตพักผ่อน พระสารีบุตรเทศน์สัจจะ เทศน์ตามความเป็นจริง จนพระเห็นตามพระสารีบุตรกลับมาเฝ้าของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวทัตตื่นขึ้นมาเห็นพระหนีตามพระสารีบุตรกลับไป นี่กระอักเลือดเลย

ถ้าเป็นความจริง สิ่งที่ชอบธรรม มันก็ต้องเป็นความชอบธรรมเหมือนกัน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เห็นใหม่ เทศนาว่าการพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระอัญญาโกณฑัญญะต่างๆ มันมีสิ่งใดแตกต่างกัน สัจธรรมมันก็เป็นสัจธรรม อันเดียวกัน เวลาเทวทัตเขามีความรู้ความเห็นของเขา เขามีทฤษฎีมานะของเขา มันเป็นมิจฉาทฤษฎี ของเขา

เขาแสดงธรรมกับพระสารีบุตรไปแสดงธรรมทำไมมันแตกต่างกัน ทำไมพระที่เชื่อฟัง พระเทวทัตไปด้วยข้อมูลของเทวทัต ด้วยการไปขอพระองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าสิ่งที่เขา ขอเป็นคุณงามความดี ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลำเอียง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าไม่เห็นด้วย นี่เขาถึงแยกหมู่สงฆ์เขาออกไป

เวลาพระสารีบุตรไปเทศนาว่าการ ทำไมเขามีเหตุมีผล จนพระที่เชื่อฟังพระเทวทัต ทำไมมี ความคิดเปลี่ยนแปลงไปตามพระสารีบุตรขึ้นมา ทำไมธรรมมันไม่เหมือนกันหรือ สัจจะความจริง มันมีสองได้อย่างไร ทำไมมันไม่เหมือนกันล่ะ มันไม่เหมือนกันก็ต้องแสดงว่ามันไม่ถูกต้อง ถ้า มันถูกต้องมันก็ต้องเป็นอันเดียวกันสิ

อย่างนั้นเวลาเราจะพิจารณาของเรา เราจะใช้ปัญญาของเรา เห็นใหม่ ในกิเลสของเรา กิเลส ของเราก็คือเป็นเทวทัต เทวทัตตั้งใจจะทำลายสงฆ์ ทำลายความเป็นไป ความเป็นปึกแผ่นของสงฆ์

นี่ “ธรรม” ธรรมคือพระสารีบุตรที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระสารีบุตรไป เทศนาว่าการ บอกพระบวชใหม่เป็นผู้ที่น่าสงสาร เป็นผู้ที่ไม่มีหลักมีเกณฑ์ จะฟังสิ่งใดก็เชื่อไป ก่อน เชื่อเรื่องโลก เชื่อเรื่องสิ่งที่ตัวเองคาดหมายได้ เชื่อสิ่งที่ตัวเองมองเห็นได้ ก็ตามพระเทวทัต ไป นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระสารีบุตรไปโปรด ไปเอาคืนมา เวลาพระสารีบุตรไป เทศนาว่าการด้วยสัจจะด้วยความจริง สิ่งที่เขาเชื่อฟังไปๆ เชื่อฟังเพราะวุฒิภาวะตัวเองไม่มีจุดยืน เขา พุดเป็นทางโลก เป็นทางที่เห็นได้ จับต้องได้ก็เชื่อเขาไป แต่ความเป็นจริงมันละเอียดลึกซึ้งกว่านั้น ความเป็นจริงเวลานันภาวนาไปมันจะมีปัญญาที่เกิดขึ้นจะละเอียดขึ้นที่จะชำระกิเลสที่เป็นกิเลส ของตนได้

เวลาพระสารีบุตรไปเทศนาว่าการ เห็นใหม่ สงฆ์หมู่ใหญ่นั้นตามพระสารีบุตรกลับไป เทวทัต ตื่นมาเห็นสงฆ์ไปๆ พระที่เป็นสหธรรมิกที่เป็นหมู่คณะกล่าวโทษว่าเทวทัตไม่เชื่อๆ ว่าพระสารี บุตรจะมาเอาคืน เทวทัตก็ไม่เชื่อ พอไป เทวทัตนี้ด้วยความเจ็บแค้น กระทบเลือดเลย นี่พูดถึงเป็น ธรรมาธิษฐาน ธรรมาธิษฐานมันเกิดขึ้นมาจริงในสมัยพุทธกาล แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา

บุคลาธิษฐาน เห็นไหม สิ่งที่เกิดขึ้นในใจเรา สิ่งที่เกิดขึ้นในใจเรา เรามีการกระทำของเรา ทำอย่างไรมันถูกต้องดีงามล่ะ ถ้าความถูกต้องดีงาม หัวใจของเรามันต้องมันคงขึ้นมา

แต่ถ้าทำความไม่ถูกต้องดีงามมันก็เป็นมิจฉาทิฎฐิ มิจฉา แม้แต่ทำความเพียรๆ ด้วยความอ่อนด้อยของสติปัญญาของเรา เราว่าเราภาวนาของเรา เราตั้งใจทำของเรา เห็นพระเดินจงกรมเราก็เดินจงกรมเหมือนเขา เห็นพระนั่งสมาธิเราก็มานั่งสมาธิเหมือนกัน แต่นั่งสมาธิขึ้นมาด้วยความตั้งอารมณ์ไว้ผิด ด้วยความเห็นผิด ด้วยความคิดของตัวเอง มันเป็นเรื่องโลกเพราะจิตใจของเรามันยังเป็นโลกอยู่

ฉะนั้น มันต้องมีสติปัญญาที่เข้มแข็ง สติที่เข้มแข็งมันจะพยายามกำหนดพุทโธ พุทโธ มันจะพอก มันจะให้จิตเกาะพุทโธไว้ ถ้าเกาะพุทโธไว้ แม้แต่เราไม่เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็เอาชื่อของท่าน เอาเกียรติคุณของท่าน เอาเมตตาคุณของท่านเป็นที่พึ่งที่อาศัย พุทโธ พุทโธ พุทโธ โน้มนำจิตของเราให้ถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทโธ พุทโธ พุทโธของเราไปให้มันเป็นความชอบธรรม ให้มันเป็นสัมมาทิฎฐิ ให้มันเกิดขึ้นตามความเป็นจริง

ถ้ามันเกิดขึ้นตามความเป็นจริงมันจะเห็นโทษของเราเองนะ ถ้าจิตเราสงบขึ้นมามันจะสังเวชใจ สังเวชว่าเรามีความเข้าใจ เรามีความเห็นที่เราทำมาถูกต้องดีงามทั้งหมด เราทำสิ่งใดแล้วมันเป็นประโยชน์กับเราทั้งสิ้น เราทำสิ่งใดมันก็เป็นคุณงามความดีของเรา มันเป็นคนงามความดีของกิเลส ของกิเลส เห็นไหม เพราะกิเลสมันชอบใจสิ่งใด มันทำสิ่งใดสมความปรารถนามัน มันก็จงหองพองขน มันก็มีความอหังการในหัวใจของเรา ทั้งๆ ที่มันอยู่กับเรา มันเกิดกับเรานี้ แต่เวลามันมีความอหังการของมัน มันจงหองพองขนของมัน มันกลับมาครอบงำใจของเรา เราเชื่อไหลตามมันไป เห็นไหม

ถ้าเราเชื่อไหลตามมันไป สิ่งนี้มันเป็นอะไร? มันเป็นมิจฉาทิฎฐิ มันเป็นคนเห็นผิด มันไม่ใช่ความเพียรชอบ มันเป็นคนเพียรไม่ชอบ ถ้าความเพียรให้ชอบ ให้ชอบนี้ต้องตั้งสติไว้ มันจะเกิดสิ่งใดกับเราขึ้นมาแล้วก็แล้วแต่ เวลาปฏิบัติขึ้นไปนะ เวลาคนปฏิบัติขึ้นไปมันจะสะดวกง่ายดายก็มี แม้แต่คนคนเดียวกันเวลาปฏิบัติล้มลุกคลุกคลานก็มี เวลาปฏิบัติแล้วมันราบรื่นก็มี นี่แม้แต่คนคนเดียวนะ แล้วถ้าคนมันแตกต่างมันหลากหลายล่ะ

ฉะนั้น เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะทุกข์ร้อนอย่างไร มันจะทุกข์ทนเข็ญใจขนาดไหนในใจของเรา ถ้าเราปฏิบัติธรรม เราสร้างสมบุญญาธิการมาดี เราทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ

เราทำสิ่งใดมีแต่ความดีงาม ทำแต่ความดีงามมันจะมีแต่ความปลื้มใจ สิ่งนั้นมันก็เป็นที่น่าใจ วาสนาของคน ฉะนั้น เราทำสิ่งใดขึ้นมา เราปฏิบัติของเรา เราต้องมีสติปัญญาของเรา เราต้องมี กำลังใจของเรา สิ่งใดเกิดขึ้นแล้วแต่อำนาจวาสนา เราทำขึ้นมา หน้าที่ของเราทำให้มันถูกต้องดี งาม

ถ้ามันทำให้ชอบ ถ้าให้ชอบ เรากำหนดพุทธโฆไว้ มีปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญา เห็นไหม ปัญญาเป็นปัญญา ปัญญาคือธรรม ปัญญาเป็นธรรมที่มีสติ ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่เกิดขึ้น ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราตรึกในธรรมๆ มันเป็นปัญญา แล้วจิตใจเรามีแต่ความร่าร้อน จิตใจเรามีแต่กิเลสตัดหาความ ทะยานอยาก จิตใจเรามีแต่ความทุกข์ยาก

เราใช้ปัญญา ปัญญาตรึกในธรรมๆ มีปัญญาที่ฝึกหัดตัดแปลง มันพิจารณาเหมือนตาข่าย เข้ามาพิจารณาในใจของเรา นี่พิจารณา ทำไมมันร้อนอย่างนั้น ทำไมมันทุกข์อย่างนั้น ทำไมเป็น สิ่งที่มีมันลุ่มลึกกลุกกลานในหัวใจของเรา ทำไมคนอื่นเขาปฏิบัติแล้วเขามีแต่ความชอบธรรมของ เขา เขาปฏิบัติแล้วเขามีความร่าเย็นเป็นสุขของเขา ทำไมจิตใจของเรามันร่าร้อนขนาดนี้ ร่าร้อน เพราะเหตุใด ร่าร้อนเพราะมันสุขด้วยไฟไหม้ มันสุขด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยากไหม้ มันไม่ เป็นธรรมๆ เห็นไหม นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ในใจของ เรามันร่าร้อน จิตใจของเรามีแต่กองไฟ นี่อบรมๆ บ่มเพาะให้มันสงบระงับ ถ้าอบรมบ่มเพาะ มัน สงบระงับ นี่ปัญญาอบรมสมาธิๆ

นี่ว่าปัญญามันเกิดจากกิเลส แล้วมันจะอบรมสมาธิมาจากไหนล่ะ แล้วอะไรมันจะเป็น สมาธิล่ะ...ถ้ามันไม่ชอบธรรม เห็นไหม คุณติ เราคิดถึงแต่ความน้อยเนื้อต่ำใจ เราคิดถึงแต่ความ ทุกข์ยาก เราคิดถึงสิ่งที่ไม่ดีไม่งามสิ่งใดเลย มันก็ยิ่งคิดถึงทุกข์ยิ่งยาก ยิ่งคิดถึงไหลไปกับกิเลส

แต่ถ้าปัญญาที่เป็นธรรมล่ะ “เขาก็คน เราก็คน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำ ทุกขกิริยาอยู่ ๖ ปี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสลบไปถึง ๓ หน เราเคยสลบสักหนหนึ่งไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอดอาหารมาจนจนร่วง จนพอง จนนี้ร่วงออกไปจากรูขุมขน เราเคยทำอะไรบ้างล่ะ เราเคยแต่นอนสุขสบาย เรานอนดีแปลง”...นี่ถ้ามีปัญญาขึ้นมามันไม่น้อย

เนื้อต่ำใจใจ เห็นไหม ปัญญาที่เป็นธรรมมันอบรมความน้อยเนื้อต่ำใจ อบรมกิเลสค้นหาความ
ทะยานอยาก อบรมสิ่งที่เห็นแก่ตัว

นี่เห็นแก่ตัวด้วยปัญญามันคัดแยก มันคัดแยกว่าถูกหรือผิดๆ นี่มันเห็นโทษของมัน พอเห็น
โทษของมัน “อืม! เราก็เป็นคนมีอำนาจวาสนาคนหนึ่ง เรายังดำรงชีวิตนี้อยู่ได้ เรายังมีสติปัญญา
อยู่” เห็นไหม นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันชอบธรรม ทำให้ถูกต้องชอบธรรมนะ มันจะมีความสงบ
ระงับแน่นอน แต่ทำให้ไม่ถูกต้องชอบธรรม มันไปส่งเสริมกิเลสใจ นี่ส่งเสริมกิเลสนะ ให้กิเลส
มันจงหองพองขนในหัวใจ แล้วมันก็ครอบงำใจของเรา แล้วก็ทุกข์ร้อนกันไป แล้วก็บ่นนะ ทั้ง
บ่นพร่ำเพื่อไปนะ “บวชก็บวชเป็นพระแล้ว ประพฤติปฏิบัติก็ประพฤติปฏิบัติแล้ว ทำสิ่งใดก็ทำ
ครบทุกอย่างแล้ว ทำไมมันไม่เป็นจริงขึ้นมา”...มันไม่เป็นหรอก

เพราะความจริงมันเกิดจากความเพียรชอบ ความจริงมันเกิดจากคำบริกรรม ความจริงมัน
เกิดจากสติปัญญาที่มันมีกำลังยับยั้ง ความจริงไม่ได้เกิดจากการค้นคว้าเอาคาคบหมายเอา
จินตนาการเอา ทำให้เหมือนแล้วพยายามทำให้มันเป็นตามที่เรารารถนาเอา นี่มันเป็นค้นหาข้อ
ค้นหานะ

ค้นหา หมายความว่า ค้นหาคือสมุทัย สมุทัยคืออวิชชา อวิชชามันเกิดขึ้น มันมีกับหัวใจ
ของเราอยู่แล้ว ฉะนั้น เราไปศึกษา เราไปดูงาน เห็นไหม นี่เขาไปดูงานต่างประเทศกันมา กลับมา
เก็บไว้ในลิ้นชัก แล้วปีหน้าก็จะไปดูงานซ้ำดูงานซอก ดูงานเพราะอะไร เพราะจะได้ไปเที่ยว
พักผ่อนของเขา นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติไปรอบหนึ่ง ปฏิบัติจบแล้วทำไมเราไม่ได้ของเขา
ทำไมเราไม่ได้ของเขา ทำไมครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติของท่านได้

นี่เหมือนกับคนเขาไปดูงาน ไปดูงานมาเขาบอกแล้วว่าอะไรถูกอะไรผิด

กลับมาถามว่า “ดูงานแล้วทำไมไม่ทำล่ะ”

“ทำได้อย่างไรล่ะ ทำขึ้นไปเดี๋ยวเจ้านายท่านก็เล่นเอา”

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติขึ้นมาแล้วก็กลัวไปหมด กลัวทุกข์ กลัวร้อน กลัวทุกข์ กลัวยาก
ปฏิบัติก็ครึ่งๆ กลางๆ ปฏิบัติก็ไม่เต็มร้อย แล้วก็บอกว่าปฏิบัติให้มันเป็นไปได้ เหมือนเขาไปดูงาน
ต่างประเทศ ไปดูงาน ไปผลาญงบประมาณ แต่ไม่มีสิ่งใดมาเป็นขึ้นเป็นอัน นี่ก็เหมือนกัน เวลา
ปฏิบัตินะ ครูบาอาจารย์ก็ปฏิบัติ เราก็ปฏิบัติ มันก็เป็นตรรกะ มันก็เป็นจินตนาการของมันไป มัน

ไม่เป็นธรรมดา “เพียรให้ชอบ” เพียรไม่ชอบนะ แล้วกิเลสมันก็ฉวยสิ่งนี้ไปเป็นประโยชน์พื้นหน้า เราเอง “ปฏิบัติก็ได้ปฏิบัติแล้ว เติมนั่งสมาธิ ภาวนาก็ทำมาทุกอย่าง”

คูลี เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านนั่งตลอดรุ่งๆ โดยสติ โดยปัญญา โดยสติ โดยปัญญาคือ มันรู้ตัวทั่วพร้อม ทุกกิริยาเคลื่อนไหว ในทุกวินาทีในหนึ่งชั่วโมง สติปัญญามันพร้อม ๑ ชั่วโมง ๒ ชั่วโมง ๓ ชั่วโมง เวทนามันจะโหมเข้ามา แล้วถ้า ๖ ชั่วโมง ๗ ชั่วโมงขึ้นไป เวทนามันจะทุกข์ มันจะยากของมัน แต่ถ้าคนนั่งหลับ คนนั่งสัปหงกโง่งง นั่งได้ตลอดรุ่งเหมือนกัน แต่ไม่ได้มี กำลังอะไรเข้ามาในใจแม้แต่นิดเดียว

นั่งตลอดรุ่งนะ เขานั่งตลอดรุ่ง นั่งจนสว่าง อู๊ย! มีปัญญา มีความอาจหาญ มีความรื่นเริง เราก็ตลอดรุ่งเหมือนกัน แต่มันโง่งง พอตลอดรุ่งแล้วมันก็มีแต่ดวงเหงาหาวนอน ตลอดรุ่งแล้วก็มี แต่ความทุกข์ความยาก นั่งตลอดรุ่งเหมือนกัน แต่ผลไม่เหมือนกัน เพราะทำให้ชอบ ความเพียร ชอบตลอดรุ่งขึ้นมา มันได้เผชิญ เห็นใหม่ มีสติก็เป็นสติ ถ้ามีสติมากขึ้น มันเป็นมหาสติ ถ้ามีสมาธิ มากขึ้น มีปัญญามากขึ้นเป็นมหาปัญญา มหาสติ มหาปัญญามันมีกำลังของมัน มันแยกแยะ แยกแยะสิ่งที่โหมเข้ามาสู่หัวใจ

สิ่งที่โหมเข้ามาสู่หัวใจมันก็ใช้ปัญญาแยกแยะ ใช้มรรคญาณพิสูจน์ตรวจสอบใจของตัว ใจ ของตัวมันก็ยังรื่นเริง ยังอาจหาญ ยังมีความสว่างไสวขนาดไหน ยิ่งใช้ตบะธรรมแผดเผาเข้าไป มันยิ่งแวววาว ยิ่งมีความงดงาม นี่ถ้ามันใช้ปัญญาความชอบธรรม ถูกต้องชอบธรรม เพียรชอบ เพียรชอบมันเผชิญหน้า เหมือนเราเผชิญไฟ เผชิญน้ำท่วม เผชิญวิกฤติต่างๆ เห็นใหม่ เรา เผชิญหน้าแล้วเราแก้ไขสิ่งๆ หน้า เหตุการณ์สงบไปต่อหน้า เหตุการณ์ระงับไป เห็นทุกอย่างสงบ ระงับไปสิ่งๆ หน้า นี่เผชิญกับกิเลส เผชิญกับทุกอย่างแล้ว มันเห็นตามความเป็นจริงขึ้นมา จิตใจ มันละสังโยชน์ต่างๆ ออกไป เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันมีความจริงจัง มีความอาจหาญในหัวใจ ของผู้ที่ปฏิบัติด้วยความเพียรชอบ

ถ้าความเพียรไม่ชอบ นั่งตลอดรุ่งเหมือนกัน สัปหงกโง่งงเหมือนกัน พอพ้นจากลูกขึ้นมา แล้ว ไม่มีอะไรขึ้นมาในหัวใจเลย มีแต่ความว่างเหงาหาวนอน มีแต่ความลึกลับสงสัย นี่ถ้าเพียร ไม่ชอบมันเป็นแบบนี้ ถ้าเพียรชอบล่ะ เพียรชอบมันก็อำนาจจิตวาสนาบารมี มันมีตบะธรรม ตบะ ธรรมที่ได้สร้างสมขึ้นมาแล้ว มีกำลังขึ้นมาแล้ว ทำสิ่งใดทำด้วยสติทำด้วยปัญญา ไม่ใช่ทำจากการ คั่นเดาคาดหมาย แต่ตัวเองก็ให้เชื่อมั่นว่านี่เป็นสติ นี่เป็นปัญญา

เราให้ชื่อ จิตนี้มันให้ชื่อมันเอง มันคาดหมายมันเอง มันจินตนาการมันเองว่าเราก็ได้ทำเหมือนกัน...ทำเหมือนกันทำไมผลมันไม่เหมือนกันละ นี่เรียกร้อง “ทำเหมือนกันผลต้องเหมือนกันสิ ทำเหมือนกัน”

คูลี เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ เวลาพระบวชใหม่ ถ้ามีสติมีปัญหา เห็นไหม ๕ พรรษา ขึ้น นี่พ้นจากนิสัย แต่ถ้าผู้ที่บวชแล้วขาดสติขาดปัญญา ให้ ๑๐๐ พรรษาค้วย ไม่พ้นนิสัย ไม่พ้นนิสัยเพราะไม่มีสติปัญญาสามารถเอาตัวรอดได้ เอาตัวรอดได้คือรู้จักกรรม รู้จักวินัย รู้จักถูก รู้จักผิด มันจะดำรงชีวิตนี้ในสมณเพศด้วยความดีงาม แต่ถ้าเราไม่รู้จักถูกไม่รู้จักผิด เห็นไหม นี่จะ ๑๐๐ พรรษามันก็ ๑๐๐ พรรษาแต่ตัวเลข แต่สติปัญญามันไม่มีจะเอานิสัยไปพ้นละ มันก็ไม่พ้นนิสัย มันก็ต้องหวังพึ่งครูบาอาจารย์ตลอดไป

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันมีสติปัญญาขึ้นมาตามความเป็นจริง เห็นไหม ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาตามความเป็นจริง มันพัฒนาของมันขึ้นมา นี่มันพ้นนิสัยได้เป็นผู้ฉลาดไฉน เป็นผู้ฉลาด เป็นผู้ที่มีสติปัญญา เป็นผู้ที่จะเอาตัวรอดได้ ถ้าเอาตัวรอดได้เอาตัวรอดเพราะอะไรละ เพราะมันเกิดปัญญา ถ้าเกิดปัญญา คนที่มีปัญญาเขาจะไปโอ้อวดใครละ

ปัญญา นี่มีอยู่ในฝัก คมมีคมมันอยู่ในฝักนะ ชักออกจากฝักมันเป็นประโยชน์ทั้งหมดแหละ ถ้ามีคมมันไม่มีฝัก มันบาดตัวเอง บาดมือตัวเอง บาดเท้าตัวเอง บาดตัวเองไปหมดเลย มันไม่ประโยชน์กับใครเลย ปัญญาที่มันไม่ชอบธรรมไม่มีประโยชน์กับใคร มันมีแต่ทำลาย ทำลายแม้แต่ตัวเรา สิ่งที่เกิดจากราว่าเป็นปัญญาๆ มันทำลายเราด้วยซ้ำ แต่ถ้ามันเป็นปัญญาขึ้นมา ปัญญาขึ้นมา เห็นไหม มีคมในฝัก นี่ชักออกมาจากฝักเมื่อไหร่มันก็ได้ประโยชน์เมื่อนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา เขามีความจำเป็น เขาถึงใช้ของเขา ถ้าไม่มีความจำเป็น ใครเขาจะเอาออกมาใช้เพื่ออวดใคร จะไปบาดทำร้ายใคร เอาไปเที่ยวบาดคนอื่น เอาไปเที่ยวทำร้ายคนอื่น อันนั้นมันเป็นปัญญาที่โหดละ เห็นไหม มันเป็นคมกิเลสใจ กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันอยากอวด อยากอวด อยากโอ้อวด อยากใหญ่ อยากโต อยากจะให้เขายอมรับนับถือ มันไม่ประโยชน์อะไรกับใครเลย

แต่ถ้าเป็นปัญญานะ เวลาจิตสงบเข้าไปแล้วมันเกิดจิตที่สงบระงับ จิตเห็นอาการของจิต จิตแม้แต่ตัวเองก็ไม่รู้จัก จิตไม่เคยสงบระงับเข้ามา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ”

เป็นศาสดา เป็นผู้ชี้บอกกล่าว ไม่ใช่เป็นสมบัติของเรา เราไปศึกษามา เราไปจดจำมา จดจำมาเป็นสัญญา เดียวก็จำได้ เดียวก็ลืม เดียวก็พุดดี เดียวก็พุดร้าย เอามาศึกษา ตัวเองก็ยังจับหลักตัวเองไม่ได้ แล้วจะไปสอนให้คนอื่น ครั้งแรกก็ไปสอนเขา ไปบอกเขา พอเขาถามซ้ำขึ้นมาตอบเขาไม่ถูก ตอบเขาก็ไม่ได้ บอกเขาก็ไม่ถูก นี่มันเป็นอะไร? มันเป็นสัญญาทั้งนั้น มันไม่เป็นประโยชน์กับใคร

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นไหม เราทำความเข้าใจของเราเข้ามา เวลามันเกิดสติจะความจริงขึ้นมา จิตเห็นอาการของจิต จิตมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้ามันเห็นตามความเป็นจริง นี่เห็นโดยชอบธรรม ถ้ามันชอบธรรมมันก็เป็นอริยมรรค

แต่ถ้ามันไม่ชอบธรรม เห็นไหม คุณติ เป็นอริยมรรคนะ สัจธรรม มรรคญาณ มรรคญาณที่จะเข้าไปชำระล้างความเห็นผิดในใจของตัวเอง ถ้ามันเกิดขึ้นเป็นความชอบธรรมของเราขึ้นมา มันแยกแยะขึ้นไป ปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้น เกิดขึ้นมาจากไหนล่ะ? เกิดขึ้นมาจากจิต พอเกิดขึ้นมาจากจิต ความเป็นจริงที่มันเป็นปัญญาแยกแยะออกมา เวลามันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แล้วเวลาสังขรณ์อย่างนี้ นี่คมในฝักๆ เพราะมันเป็นความจริงในหัวใจ ถ้าความจริงในหัวใจอธิบายขนาดไหน คนไม่รู้จริงจะรู้ไปไม่ได้

แล้วการอธิบาย เห็นไหม คุณติ ดูพระอริยเจ้าแต่ละองค์ บางองค์ที่สร้างอำนาจาสนาบาารมีมา ท่านเอาสังขรณ์ ท่านเอาประสบการณ์ เอาความเป็นจริง เอาสังโยชน์ที่ขาดจากใจของท่านออกมา อธิบายให้ลูกศิษย์ดูหา อธิบายให้ชาวพุทธ สิ่งที่เขาต้องการที่ฟังที่อาศัย ต้องการสัจจะ ต้องการแผนที่ที่ความเป็นจริง แผนที่ความเป็นจริงนะ นี่อธิบายมาให้ผู้นั้นพอเข้าใจได้แล้วเอามาเป็นหลักเป็นเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติ

ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพราะเวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ชาวพุทธๆ นี่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สิ่งที่เป็นพระไตรปิฎก เป็นกิริยา เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่แสดงไว้ ทุกคนก็ยึดว่าสิ่งนั้นเป็นความจริง สิ่งนั้นเป็นความจริง...มันเป็นความจริงจริงๆ แต่ใจเรามันไม่จริง ใจเราไม่จริงมันก็เอาสิ่งนั้นมา

คูลี ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่ตรึกในธรรมๆ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นความจริง แต่ใจของเรานั้นไม่จริง พอใจของเราไม่จริง เราตรึกขึ้นมาขนาดไหน ยิ่งตรึกก็ยิ่งง ยิ่งตรึกก็ยิ่งมีความต่อต้าน ยิ่งตรึกก็มีแต่ความเร่าร้อน มีแต่ความเร่าร้อนเราถึงต้องมีข้อวัตรปฏิบัติ เห็นไหม นี่พยายามตัดทอนมัน

อดนอนผ่อนอาหารคือพยายามตัดทอนอำนาจของกิเลส อำนาจของกิเลสที่มันมีกำลังของมัน ที่มันจะไปตามอำนาจของมัน เราตัดทอนมัน ตัดทอนมันนี่เราต้องอดนอนผ่อนอาหาร เราก็มีผลในการหิวโหย ในการร่งเหงาหาวนอนไปกับมัน แต่กิเลสมันก็ต้องบั่นทอนไปด้วย พอบั่นทอนไปด้วย แล้วมีสติปัญญา มีความเข้มแข็งของเรา เราพยายามประพฤติกปฏิบัติของเราขึ้นมา นี่ถ้ามันปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามันเป็นธรรม เป็นธรรมมันก็ไม่เป็นกิเลสตัดทอนความทะยานอยากสิ

นี่เพราะว่ากิเลสตัดทอนความทะยานอยากมันก็อาศัยความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของเรานี้ออกไปหาเหยื่อเหมือนกัน เวลาเรามีสติปัญญา เราตัดทอนกำลังของมัน ตัดทอนกำลังของมัน ถ้าตัดทอนกำลังของมัน ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เห็นไหม นี่กิเลสกับธรรมในหัวใจมันจะแข่งขันกัน ถ้ากิเลสกับธรรมในหัวใจมันแข่งขันกัน ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา มันมีกำลังขึ้นมา กิเลสมันต้องยุบยอบลง ถ้ามันยุบยอบลงมันก็จะสงบได้ ถ้ามันสงบได้มันก็เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ เห็นไหม จิตมันก็มีหลักมีเกณฑ์ของมัน

ถ้าจิตมีหลักมีเกณฑ์ของมัน จิตมีสติปัญญา จิตที่มันมีกำลังของมัน เห็นไหม นี่มันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง จิตเห็นอาการของจิต ถ้าจิตเห็นอาการของจิต จิตมันไม่มีตัวตน ไม่มีสัมมาสมาธิ จิตไม่มีตัวตน แล้วจะเอาอะไรไปปฏิบัติล่ะ? มันก็เป็นสัญญาทั้งหมด นี่มันไม่ชอบธรรม นี่เพียรไม่ชอบมันก็ไหลออกไป พอไหลออกไปยิ่งทำเท่าไรมันก็ยิ่งห่างไกลออกไปๆ แต่ถ้ามันเพียรชอบ มันยึดหลักได้

นี่จิตจิต ความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของใคร ภาวสวะ ภพของใคร ปฏิสนธิจิตของใคร เริ่มต้นที่มันเป็นภาวสวะ ที่มันออกเวียนตายเวียนเกิดนี่อยู่ที่ไหน ถ้าจิตมันสงบเข้ามามันก็จะสงบเข้ามาสู่จิตจิต เข้ามาสู่ภาวสวะ เข้ามาสู่ภพของจิตนี้ แล้วถ้าจิตมันสงบระงับของมัน เป็นสัมมาสมาธิ ถ้ามันออกรู้เห็นไหม ออกรู้ตามความเป็นจริง จิตเห็นอาการของจิต ถ้าจิตเห็นอาการของจิต เห็นอะไร? เห็นในกาย เห็นในเวทนา เห็นในจิต เห็นในธรรม เห็นไหม “สติปัญญาน ๔ สติปัญญาน ๔” ถ้าสติปัญ

ฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เพราะมีสติปัญญา เพราะมีสติปัญญา มีผู้รับรู้ มีผู้วิปัสณา มีผู้เป็นเจ้าของ มีตัวมีตนของตัวเอง นั่นจะเป็นความจริง

แต่ถ้ามันไม่ชอบธรรม มันไม่ชอบนะ มันไม่มีอะไรเลย มันเป็นสัญญาอารมณ์ทั้งหมด มันเป็นความรู้ความเห็น มันเป็นสัญญาธาตุของมนุษย์ เพราะมนุษย์มีขันธ ๕ มีสัญญา มีสังขาร มีวิญญาณ มันมีการสื่อสารกัน ความสื่อสารอันนี้ อันนี้มันสื่อสารในธรรม ถ้าอันนี้สื่อสารในธรรม ใครมันสื่อสารได้ นี่ไงเพียรไม่ชอบ เพียรไม่ชอบ เห็นไหม

นี่ปริยัติการศึกษามาแล้ว ปริยัติต้องปฏิบัติ ถ้าการปฏิบัติมันเป็นการกลั่นกรอง เป็นการประพฤติปฏิบัติเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าความจริงขึ้นมามันจะเป็นสมบัติของเราละ นี่เพียรให้ชอบ เพียรให้ชอบ ถ้าเพียรให้ชอบมันจะเป็นความชอบธรรม เป็นสัมมาทิฐิ เป็นความเห็นถูกต้อง เป็นความเห็นดีงาม ถ้าเพียรไม่ชอบ มันมีแต่ความเร่าร้อน เร่าร้อนนี้มีแต่ความทุกข์ความยากนะ

ฉะนั้น เราประพฤติปฏิบัติมาแล้ว เราเอามาไตร่ตรองในตัวของเรา เราบวชเราเรียนกันมาหลายพรรษา เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม คนเขาทำงานกัน เวลาเขาไปสมัครงานเขาจะบอกว่าผ่านงานมาก็ปี การผ่านงานของเขามาเขาจะมีประสบการณ์ของเขา นี่ผู้ที่บวชใหม่คือผู้ที่ฝึกหัดใหม่ ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานเลย ถ้าเขาเริ่มเข้าทำงานเขาก็ทดลองงานก่อน แต่ถ้ามีประสบการณ์ ๕ ปี ๑๐ ปี ที่ไหนเขาเริ่มงาน เขาจะรับผู้ที่นั่นเขาทำงาน เราก็บวชกันมาหลายพรรษา เราก็ต้องทดสอบดูแลใจของเรา

ถ้าดูแลใจของเราละ เราทำของเรา เห็นไหม นี่ความเพียรชอบธรรม ถ้าความเพียรชอบธรรมจะมีหลักมีเกณฑ์ของเรา ถ้ามันไม่ชอบธรรมมันก็ไหลไปตามโลกนะ คุณสิ โลกเขาเร่าร้อนขนาดไหน แต่สมัยโบราณคนมันมีเท่าไร ในสมัยปัจจุบันนี้ ๗,๐๐๐ กว่าล้าน แล้วปัจจัยเครื่องอาศัยต้องมีอยู่ด้วยเหมือนกัน ฉะนั้น ที่โลกร้อนๆ อยู่เพราะเราเอาผลประโยชน์จากโลก เราเอาสิ่งที่เป็นทรัพยากรเพื่ออาหารการกินของเรา เพื่อที่อยู่อาศัยของเรา เห็นไหม นี่โลกมันจะร้อนมากไปกว่านี้

ถ้าโลกมันร้อน แต่ขอให้ใจร่มเย็น ถ้าใจร่มเย็นนะ อย่าให้ใจร้อนไปกับเขา ถ้าใจร้อนไปกับเขาละ เห็นไหม มันจะร้อนไป ๒ ชั้น ๓ ชั้น ถ้าใจไม่ร้อนไปกับเขา ทำไม่ถึงไม่ร้อนละ? ไม่ร้อนเพราะเราเข้าใจโลกไง ในเมื่อมัน ๗,๐๐๐ กว่าล้านก็คือ ๗,๐๐๐ กว่าล้าน ถ้า ๗,๐๐๐ กว่าล้าน คนที่

เขาใจเป็นธรรมเขามีการถนอมรักษา เขาทำเพื่อประโยชน์กับสังคม แต่คนที่เห็นแก่ตัวเขาก็ต้องว่า เขามีความจำเป็น เพราะมัน ๗,๐๐๐ กว่าล้าน

๗,๐๐๐ กว่าล้าน ถ้าคนเขาเป็นความชอบธรรมเขาก็ให้เจือจางกัน ให้ดูแลกกัน ให้ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า แต่คนที่เห็นแก่ตัว ก็ ๗,๐๐๐ กว่าล้านแล้วเขาก็หีบฉวยฉกฉวยเอา นี่เป็นเรื่องโลก แล้วเขาเร้าร้อนนั้ แล้วเราปฏิบัติ ในปัจจุบันนี้ถ้าโลกเป็นใหญ่ๆ ปฏิบัติไปแบบโลก เห็นใหม่ ไม่ชอบธรรม ถ้าปฏิบัติแบบธรรมละ แบบธรรมเราก็อาศัยโลกนี้อยู่ เราก็บิณฑบาตจากเขา บิณฑบาตมาเพื่อดำรงชีวิต เพื่อประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อให้ใจร่มเย็น ให้ใจมันมีหลักมีเกณฑ์ ถ้าใจมีหลักมีเกณฑ์เราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาให้ชอบธรรมๆ

โลกเป็นแบบนี้ อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก ถ้าอยู่กับโลก ติดโลก เราจะต้องไปช่วยเหลือโลก แยกห่างกับโลกไป มันจะทุกข์จะยากขนาดไหน นี่เราเป็นดวงตาของโลก ด้วยปัญญา บอกรด้วยปัญญา ด้วยความเมตตา ด้วยความเป็นธรรม เขาจะเชื่อ ไม่เชื่อมั่นเรื่องของเขา เราจะพูดแล้วให้คนเชื่อฟังเราทั้งหมดในโลกละไม่มี

โลก เห็นใหม่ จิตใจ คูลิ จิตใจนี้ร้ายกาจนัก เดี่ยวดีก็ได้ ร้ายก็ได้ โลกเขายังกว่านี้แน่ เขาเห็นพระ “พระจะมีความรู้อะไร อยู่แต่ในวัดในวาจะเอาปัญญามาจากไหน” เขาเห็นแต่ว่าพระนี่เป็นที่แสวงหาผลประโยชน์กับเขา แต่ถ้าคนที่เป็นธรรมๆ นะ พระถ้ามีศีลมีธรรม เขาชื่นชมของเขา ถ้ามีศีลมีธรรม ธรรมในใจเพื่อเป็นประโยชน์กับเขา ประโยชน์ที่ไหนละ

น้ำอมตธรรมมันให้หัวใจนี้เป็นที่พึ่งอาศัยได้ มันให้หัวใจนี้ร่มเย็นได้ โลกร้อนนั้ เขาหาที่หลบภัย เขาหาที่ร่มเย็นของเขา แล้วใจของเรามันเย็นจริงหรือเปล่า ถ้ามันเย็นจริง เป็นประโยชน์จริง มันจะเป็นประโยชน์กับทั้งโลกด้วย เป็นประโยชน์กับทั้งเราด้วย จะเป็นประโยชน์กับโลกด้วย ต้องเป็นประโยชน์กับเราก่อน ด้วยความชอบธรรม เพียรให้ชอบแล้วจะประสบความสำเร็จ เพียรให้ชอบ เอวัง